

2025-04-16
U2025/01100**Utbildningsdepartementet**Statens skolverk
Box 4002
171 04 Solna

Uppdrag till Statens skolverk om att ta fram stödmaterial om säkerhet i brottsförebyggande syfte

Regeringens beslut

Regeringen ger Statens skolverk i uppdrag att, utifrån regeringens förslag i propositionen Skolor mot brott (prop. 2024/25:160), ta fram stödmaterial om säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte för förskolan, skolan och fritidshemmet. Skolverket ska även följa upp tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna om att misstänkta brott som huvudregel ska anmälas till Polismyndigheten.

Uppdraget att ta fram stödmaterial om säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 augusti 2025. Uppdraget att följa upp tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna om att misstänkta brott ska anmälas ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 18 december 2026.

Närmare om uppdraget

Skolverket ska ta fram stödmaterial om säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte för förskolan, skolan och fritidshemmet. Med skola avses i detta uppdrag förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux).

Beredskap för allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer

Skolverket ska i dialog med Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten samt Specialpedagogiska skolmyndigheten ta fram

stödmaterial avseende tillämpningen av de i prop. 2024/25:160 föreslagna bestämmelserna om beredskap för allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer (6 a kap. 3 § skollagen [2010:800]). I detta ingår att t.ex. ta fram stödmaterial för utformandet av en beredskapsplan. Stödmaterialiet ska även underlätta för huvudmännen i det löpande arbetet för att säkerställa en beredskap att hantera allvarliga våldssituationer och hot om allvarliga våldssituationer. Det handlar bl.a. om stöd för utbildning av personal och stöd för hur övningar, t.ex. inrymning och utrymning, kan genomföras. Stödmaterialiet ska också omfatta sekretessfrågor med anledning av den i prop. 2024/25:160 föreslagna ändringen i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Tillträde till förskoleenheten eller skolenheten

Skolverket ska ta fram stödmaterial avseende tillämpningen av den i prop. 2024/25:160 föreslagna bestämmelsen om att begränsa tillträdet för obehöriga personer till förskole- och skolenheten (6 a kap. 4 § skollagen). I detta ingår att t.ex. ta fram stöd för upprättandet av rutiner och riktlinjer för besök och stöd för hur den fysiska miljön kan anpassas för att begränsa tillträdet för obehöriga och tydliggöra och markera enhetens område. Stödmaterialiet ska även omfatta hur förskolor, skolor och fritidshem kan agera om obehöriga personer behöver avvisas.

Undersökning av väskor och andra föremål

Skolverket ska i dialog med Polismyndigheten och Specialpedagogiska skolmyndigheten ta fram stödmaterial avseende tillämpningen av de i prop. 2024/25:160 föreslagna bestämmelserna om undersökning av väskor och andra föremål (6 a kap. 5–9 §§ skollagen). Av stödmaterialiet ska det bl.a. framgå i vilka situationer och på vilket sätt undersökning av väskor och andra föremål skulle kunna ske, så att undersökningen genomförs på ett ändamålsenligt och korrekt sätt. Stödmaterialiet ska uppmärksamma att elever med funktionsnedsättningar kan ha särskilda behov både inför och under genomförandet av undersökning av väskor och andra föremål, såsom anpassad information, bemötande och förhållningssätt. Stödmaterialiet ska även avse de dokumentationskrav som föreslås, med utgångspunkt att det bör räcka med kortare anteckningar (se avsnitt 9 och 15 i prop. 2024/25:160). Stödmaterialiet ska också omfatta exempel på vilka disciplinära eller andra åtgärder som skulle kunna vidtas om elever vägrar låta sin väska eller andra föremål undersökas och om otillåtna föremål påträffas vid en undersökning.

Anmälan till Polismyndigheten vid misstanke om brott

Skolverket ska i samråd med Polismyndigheten ta fram stödmaterial avseende tillämpningen av de i prop. 2024/25:160 föreslagna bestämmelserna om att misstänkta brott som huvudregel ska anmälas till Polismyndigheten (6 a kap. 10 och 11 §§ skollagen). I stödmaterialiet ska det finnas information om t.ex. vad som kan vara ett brott, exempel på bagatellartad brottslighet utifrån en anmälningssynpunkt (se avsnitt 10 och 15 i prop. 2024/25:160), när ett brott kan anses ha begåtts i samband med verksamheten och vad som kan behöva beaktas och vilka överväganden som kan behöva göras vid bedömningen av om det finns övervägande skäl mot en anmälan. Stödmaterialiet ska också omfatta sekretessfrågor. Det ska även framgå att en polisanmälan inte ersätter andra skyldigheter för skolpersonal, t.ex. att göra en orosanmälan till socialnämnden.

När det gäller tillämpningen av lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna, som trädde i kraft den 1 april 2025, har regeringen gett Polismyndigheten i uppdrag att ta fram stöd till skolor (Ju2024/02573). Polismyndigheten ska enligt det uppdraget, i samråd med huvudmän och Skolverket, utforma praktiskt stöd, exempelvis genom vägledning och rutiner nationellt och lokalt, för skolans uppgiftslämnande enligt den nya lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Polismyndigheten ska redovisa uppdraget senast den 19 juni 2025. Regeringen avser emellertid att förlänga tiden för uppdraget.

Det stödmaterial som Skolverket ska ta fram bör samordnas med den vägledning som Polismyndigheten har i uppdrag att ta fram, så att det tydliggörs att en rektor inte behöver lämna samma information om ett misstänkt brott två gånger till Polismyndigheten. Det ska också framgå att rektorer som i sin roll som rektor får information om att ett brott har begåtts utanför skolans verksamhet kan vara skyldiga att dela den informationen enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Tillämpningen ska följas upp

Skolverket ska i samråd med Polismyndigheten och Socialstyrelsen följa upp hur bestämmelserna om skyldighet att anmäla misstanke om brott tillämpats av rektorerna och vilka eventuella konsekvenser anmälningsskyldigheten fått för Polismyndighetens och socialtjänstens verksamheter.

Skälen för regeringens beslut

Sverige är i grunden ett tryggt och säkert land med relativt låg nivå av brottsutsatthet. Utvecklingen de senaste åren har emellertid varit negativ i flera avseenden. Denna utveckling påverkar också skolväsendet.

Brottsförebyggande rådets Skolundersökning om brott 2023 visar att skolan är en vanlig brottsplats. Det är den vanligaste brottsplatsen för pojkar i årskurs 9 i grundskolan att bli utsatta för både mindre grov och grov misshandel, samt för fysiska sexuella kränkningar. Skolmiljön är också en vanlig brottsplats vid hot.

Därtill har ett antal fall av grov våld, flera med dödlig utgång, inträffat i grund- och gymnasieskolor, bl.a. i Trollhättan 2015 och Malmö 2022. En massskjutning vid en kommunal vuxenutbildning i Örebro den 4 februari i år resulterade i ett tiotal döda och ett antal skadade.

Mot bakgrund av att det inte har funnits något uttalat ansvar för skolhuvudmännen i form av bestämmelser inriktade specifikt på säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte kan det finnas brister i det systematiska och kontinuerliga säkerhetsarbetet. Det finns alltså risk för att vissa huvudmän och skolor inte tar säkerhetsfrågorna på tillräckligt stort allvar eller att de inte har skapat förutsättningar att bedriva det på ett systematiskt sätt. Regeringen har därför beslutat om propositionen Skolor mot brott (prop. 2024/25:160). Förslagen i propositionen innebär nya bestämmelser för förskolor, skolor och fritidshem när det gäller säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte. För att underlätta för huvudmän, rektorer och annan skolpersonal i arbetet med att tillämpa bestämmelserna bör Skolverket ges i uppdrag att ta fram stödmaterial om säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte för förskolan, skolan och fritidshemmet. Vidare bör det följas upp hur bestämmelserna om skyldighet att anmäla misstanke om brott tillämpats och vilka eventuella konsekvenser anmälningsskyldigheten fått för Polismyndighetens och socialtjänstens verksamheter.

På regeringens vägnar

Parisa Liljestränd

Marie Törn

Kopia till

Försvarsdepartementet, CF
Justitiedepartementet, KRIM, PO
Socialdepartementet, SL
Brottsförebyggande rådet
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Polismyndigheten
Socialstyrelsen
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Almega Utbildning
Idéburna Skolors Riksförbund
Sveriges Kommuner och Regioner